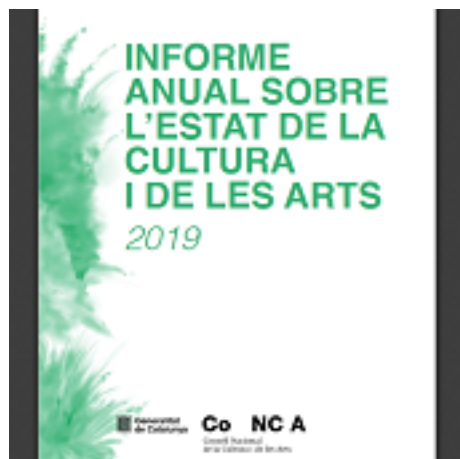

Un any de canvis i un final imprevist. Informe anual sobre l'estat de la cultura i de les arts 2019

Publicat per [Interacció](#) [1] el 25/11/2020 - 09:53 | Última modificació: 05/07/2021 - 11:24

El 2019 perfilava una tendència a l'alça en la facturació dels sectors editorial, discogràfic i dels videojocs, i una caiguda acusada de la quota de pantalla del cinema català el 2019. La despesa pública en cultura puja a 140 euros per habitant, però es queda encara lluny de la reclamació del sector. Amb l'arribada la pandèmia, 5.888 empreses culturals i 52.997 empleats es van acollir a la situació d'ERTO en el primer semestre de 2020.

Tendència a l'alça en la facturació del sector editorial, discogràfic i dels videojocs

La lleu recuperació detectada en el 2018 es manté en alguns casos, com el **sector editorial**, que el 2019, seguint la seva tendència a l'alça iniciada el 2015, va incrementar la facturació en un 1,7%. També s'incrementen fins als 25,14 milions les visites a les 422 biblioteques del sistema públic, un augment del 2,7%. La reducció de l'1,3% dels préstecs presencials s'està compensant amb l'increment del 37,2% dels préstecs digitals, que l'any 2019 gairebé arriben a 300.000.

Tot i el lleuger creixement de les xifres de la **música en viu** l'any 2018 (el nombre de concerts s'ha incrementat un 1,4%, el d'espectadors un 1% i la recaptació un 1,3%), la tendència d'aquests esdeveniments en els darrers cinc anys és clarament de retrocés. En comparació amb el 2014, el 2018 hi va haver un 9% menys de concerts i un 5,3% menys d'assistents, tot i que la recaptació es manté. Aquests canvis es donen sobretot degut a les xifres de la música popular, mentre que la música clàssica presenta una situació més estable. D'altra banda, el volum de facturació de la **indústria discogràfica** ha pujat un 16,3%: continua la caiguda de la facturació del mercat físic (un 31,6% respecte de l'any anterior), però es compensa amb el 50% de creixement de la facturació digital. Bones xifres pel que fa a les **empreses desenvolupadores** de videojocs catalanes, que incrementen un 16,9% la facturació, la qual arriba als 429 milions d'euros. La facturació d'aquestes empreses catalanes representa un 52,8% de la facturació en l'àmbit estatal.

Caiguda de la quota de pantalla del cinema català

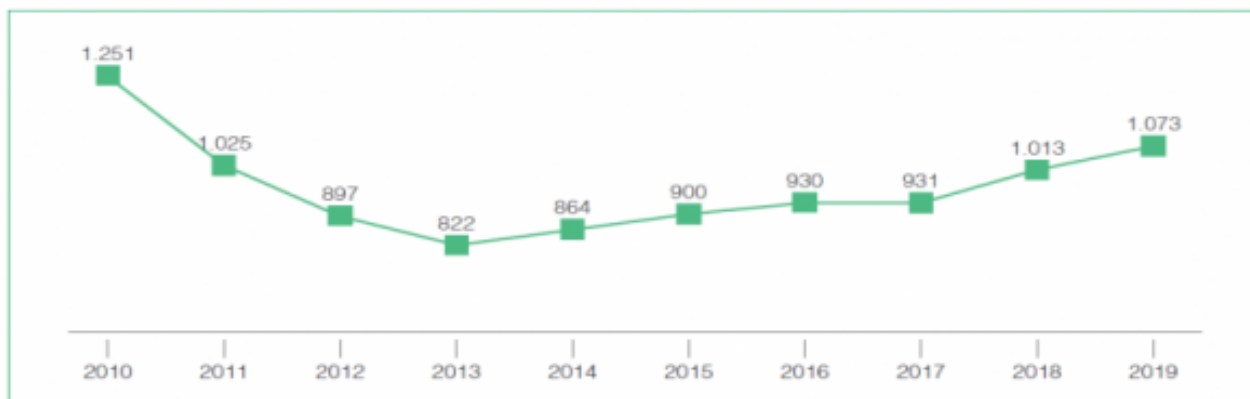
El nombre d'espectadors dels **cinemes de Catalunya** va augmentar el 2019 en un 2,7% i la recaptació un 2,5% respecte de l'any anterior. Es produeix una caiguda estrepitosa de la **quota de pantalla del cinema català**, fins a arribar al mínim del 2,3% del cinema exhibit a Catalunya, tot i que s'ha incrementat un 5% el nombre de llargmetratges produïts (84 l'any 2019). La producció en llengua catalana només atrau el 0,3% dels espectadors i

l'exhibició en llengua catalana no aconsegueix superar el 2,3% de quota de pantalla.

3,5 milions d'espectadors de teatre i 26 milions de visites als museus

El sector de les **arts escèniques** va experimentar el 2018 un increment del 6,2% del nombre d'espectadors als teatres de Catalunya i va superar els 3,5 milions. Per contra, la recaptació va caure un 1,1% i es va situar en 6,9 milions d'euros. Per la seva banda, els **museus i les col·leccions** de Catalunya han rebut l'any 2019 un total de 26,2 milions d'habitants, un 1,8% més que l'any anterior, i per contra el nombre de participants en les activitats que realitzen aquests equipaments culturals s'ha reduït un 10,6% i ha arribat als 2,6 milions.

Despesa pública en cultura a Catalunya, en milions d'euros. 2010-2019

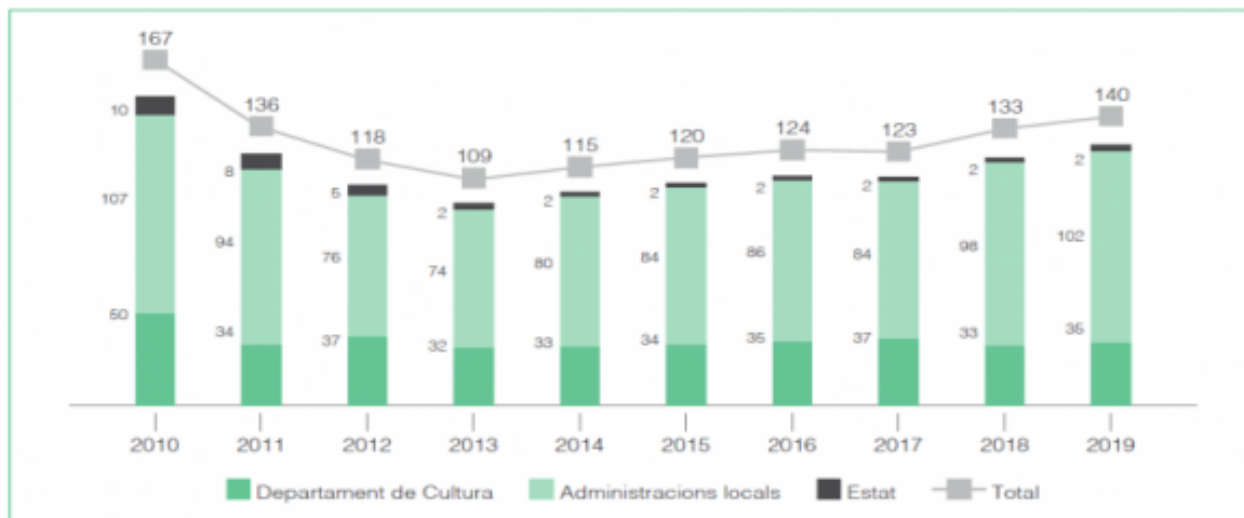
Nota: els anys 2018 i 2019 recullen dades estimades a partir dels pressupostos aprovats;

la resta d'anys són pressupostos executats i consolidats.

La despesa pública en cultura: 140 euros per habitant

Els indicadors de referència dels **pressupostos públics** destinats a la cultura mostren dades positives. Després d'anys de caiguda continuada, a partir del 2014 els pressupostos s'estabilitzen i inicien un lleu increment majoritàriament provinent de la millora de les partides destinades a cultura per part dels ajuntaments i de les diputacions. El pressupost destinat a cultura pel conjunt de les administracions catalanes l'any 2019 s'estima que arribarà als 1.073 milions d'euros (un 5,9 % més que l'any anterior). Aquesta quantitat situaria la despesa pública en cultura en 140 euros per habitant i any, set euros més per habitant i any que l'any anterior. Recordem que el pressupost destinat a la cultura per part de la Generalitat continua representant un 0,8% del pressupost total, i que l'objectiu seria assolir el 2%. Amb aquest percentatge, la despesa pública arribaria als 200 euros per habitant, una xifra que ens aproparia a la de països europeus com Bèlgica, Finlàndia o els Països Baixos.

La **despesa total dels ciutadans catalans en oci i cultura** s'ha situat en 5.315 milions d'euros el 2018, una xifra similar a la de 2017, però inferior a la registrada el 2015, any en què va arribar a 5.624 milions. Sembla que es confirma aquesta lleu caiguda iniciada el 2016, fet que ens allunya encara més dels volums de despesa previs a la crisi, on era habitual que se superessin els 7.000 milions.

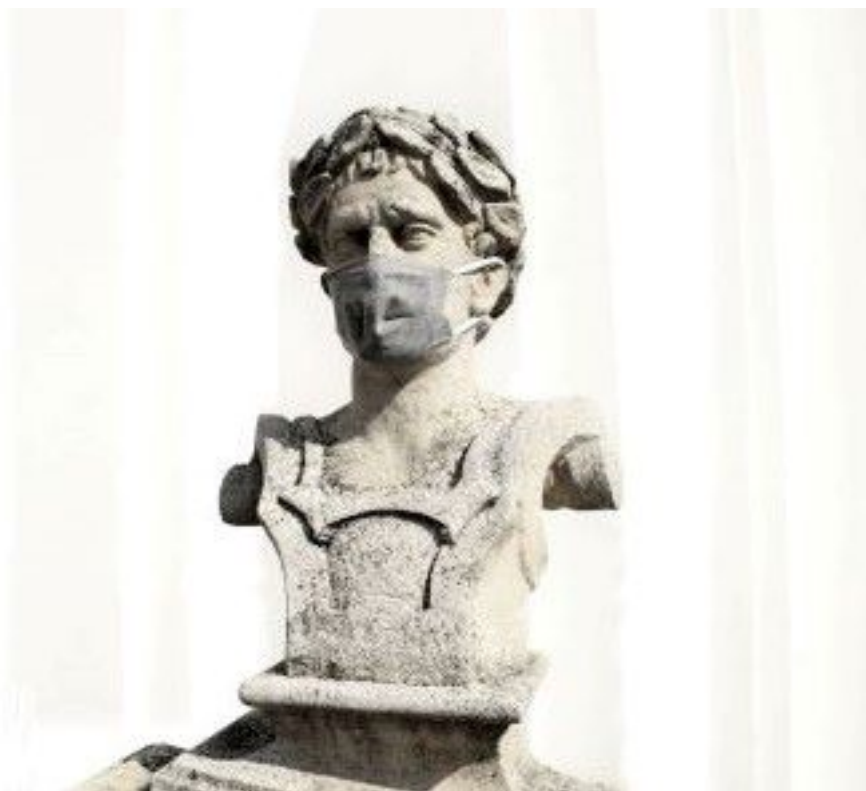
Despesa en cultura per habitant a Catalunya per administracions, en euros. 2010-2019

Prop de 400.000 persones associades arreu del territori

Catalunya disposa d'un **teixit cultural** dinàmic i ben vertebrat gràcies a la gran i renovada tradició d'associacionisme d'arreu del territori. Segons les últimes dades publicades per l'enquesta El Panoràmic, les entitats de cultura popular representen el 17% del total de les organitzacions de base social de Catalunya. Un 29% de les entitats de cultura popular s'han creat abans del 1980; una extensa trajectòria que deixa constància del pes que aquestes organitzacions han tingut i tenen en el teixit associatiu del país. Pel que fa al nombre d'associats, el document Estat de la cultura popular 2019 del Departament de Cultura comptabilitza 393.371 persones associades a les principals agrupacions i federacions d'associacionisme cultural a Catalunya.

Primeres valoracions de l'afectació de la pandèmia al sector català

El Consell Nacional de la Cultura i de les Arts ha realitzat un seguiment dels sectors durant el 2020 i treballa en una valoració de l'impacte final de la covid-19. Les

primeres dades que arriben donen compte de la seva magnitud: segons el Departament de Cultura, les empreses culturals durant el mes de gener del 2020 van aconseguir **una facturació de 45 milions d'euros** en un inici d'any espectacular que superava la mitjana mensual, la qual es situava entre 37-40 milions de facturació. Després del primer confinament, aquesta xifra va caure en picat fins als 8 milions d'euros en el moment més crític, el mes d'abril. A finals de juliol —darrera dada facilitada pel Departament de Cultura en el moment de tancament d'aquest informe— la facturació de les indústries culturals s'havia recuperat lentament fins a arribar als **25,4 milions**, una xifra encara molt llunyana de la mitjana mensual de facturació d'aquest sector. Una de les conseqüències d'aquesta caiguda és la **davallada de les afiliacions a la Seguretat Social**: el mes de juny del 2020, les empreses culturals van perdre un 8,7% d'afiliats respecte del desembre de 2019, davant el 3,6 % de pèrdua d'afiliats del total empresarial de Catalunya.

D'altra banda, a inicis del primer confinament, un total de **4.816 empreses culturals van acollir-se a la situació d'ERTO** amb un total de 43.927 empleats afectats. A inicis de juliol aquestes xifres havien augmentat considerablement, fins a arribar a **5.888 empreses** i 52.997 empleats en situació d'ERTO. Aquesta dada indica que un cop acabat el confinament el sector cultural continua tenint dificultats extremes per aconseguir la normalitat. Arriben més dades significatives des del sector privat: l'Acadèmia Catalana de la Música informa que fins al setembre **s'han cancel·lat més de 4.000 concerts**, amb unes pèrdues d'ingressos estimades en més de 40 milions. A banda de les cancel·lacions d'enguany, alerta que el 70 % dels músics no tenen cap concert contractat o aparaulat per a l'any vinent. També es fa ressò de la pèrdua del **65 % dels ingressos del sector discogràfic** i dels ingressos no percebuts en el període de març a juny de 2020 per part de les escoles de música de titularitat privada, que s'estimen en 725.000 euros.

A l'inici del confinament, el Gremi de Cinemes de Catalunya va avisar que **cada setmana que els cinemes restaven tancats es deixaven de facturar 450.000 euros**. Recentment, en el decurs de la gala "Catalunya aixeca el teló", es van anunciar unes pèrdues per al sector teatral de la ciutat de Barcelona de 30,5 milions d'euros, amb 850.000 espectadors menys que la temporada anterior i més de 5.300 funcions cancel·lades de 510 espectacles.

Grans pèrdues d'ingressos dels principals equipaments culturals

Des del sector públic, les pèrdues d'ingressos dels principals equipaments culturals a causa de la cancel·lació de la programació d'activitat són milionàries. Encapçalen la llista el Gran Teatre del Liceu i el Palau de la Música Catalana, amb més de 10 milions de pèrdues cadascun; l'Auditori de Barcelona s'apropa als 5 milions de

pèrdues; i la Fundació Gala – Salvador Dalí i la Fundació Joan Miró superen els 4 milions de pèrdues cadascun. Les del MNAC, el TNC, el MACBA o el Teatre Lliure voregen els dos milions d'euros les dues primeres, i el milió i mig les dues segones. Aquests són els exemples més desatacats pel gruix de la caiguda de la facturació, però cal tenir present que totes les institucions culturals sense cap excepció acabaran l'any 2020 amb un retrocés important dels ingressos per activitat.

Les oportunitats que brinda la digitalització

Aquests són alguns exemples de com la covid-19 afecta econòmicament el medi cultural, però no totes les notícies han estat negatives. Els **sectors amb continguts digitalitzats han trobat una oportunitat durant la pandèmia** per consolidar els seus productes en els hàbits culturals del país. Qui ha aprofitat amb escreix l'oportunitat que els ha ofert el confinament han estat les **plataformes digitals de continguts audiovisuals**. El nombre d'abonats de les grans plataformes de vídeo sota demanda s'ha incrementat un 52%: Netflix ha arribat als 2,7 milions d'abonats, Amazon Prime als 1,2 milions i HBO als 639.000. En el moment de tancament d'aquest informe, el nombre de subscriptors de la plataforma espanyola Filmin havia augmentat entre un 10% i un 15% des de l'inici de la pandèmia, i les seves visualitzacions un 70%. Actualment, el 62% dels catalans estan subscriptes a algun portal digital de continguts audiovisuals, una dada que va en augment i que testifica la consolidació de les transformacions generades per la digitalització.

La **demanda de llibre electrònic** s'ha incrementat un 410% respecte del mateix període del 2019 i la facturació del llibre digital s'ha incrementat un 269% a l'abril 2020 respecte a l'abril de l'any anterior. Les **biblioteques públiques** de Catalunya han fet més de 65.000 préstecs durant la pandèmia a través de la plataforma eBiblioCat. El mes d'abril es va incrementar un 27,6% la facturació de **música en format digital** respecte al mes de febrer. En l'àmbit del patrimoni han augmentat les **visites als webs de museus**; a tall d'exemple, el web del MNAC durant el mes de març va rebre 61.000 visites més respecte al mes anterior.

Reptes i propostes de vint-i-tres veus del sector

El segon apartat de l'informe ofereix una revisió crítica i en profunditat de la situació de la creació i la cultura a Catalunya durant el 2019 per dissenyar un seguit de recomanacions que incideixin en les polítiques culturals. Vint-i-tres experts enquestats pel CoNCA han identificat el **finançament deficitari, la precarietat laboral, l'allunyament del sector cultural de la ciutadania, el distanciament entre la política i la realitat cultural del país, la forta centralitat de Barcelona** en detriment de les perifèries, les **desigualtats de gènere** i el **canvi de model de negoci** com a principals problemàtiques i reptes que s'han d'afrontar.

Entre les recomanacions dels enquestats hi ha un gran consens en la demanda de **polítiques culturals clares, igualitàries, dimensionades socialment, definides a llarg termini i consensuades més enllà dels mandats parlamentaris**, que permetin garantir un bon finançament públic per als sectors. Respecte d'aquesta demanda de millora del finançament públic, les veus consultades posen l'accent en la necessitat d'explicar millor que **l'activitat del sector serà productiva socialment**, a la vegada que reclamen uns **marcs legals més favorables a la inversió en cultura**, fet multiplicador que pot suposar l'obtenció de nous recursos. Els experts també han coincidit a apostar per una **col·laboració eficaç entre tots els agents** implicats en el fet cultural del país, impulsada per l'Administració i connectada amb els responsables d'altres polítiques públiques, com empresa, treball, joventut i, sobretot, educació.

Superar el marc actual de precarietat laboral dels artistes i creadors avançant en l'anomenat Estatut de l'artista, posar en valor l'educació artística a escoles i instituts i desenvolupar una política per a l'accés i el desenvolupament del nostre patrimoni són altres preocupacions de les persones enquestades, que han aportat també propostes d'actuació per al seu propi sector. Lluny de l'autocompassió, es centren en la unió de forces per a reclamacions conjuntes, la representació coordinada dels diferents col·lectius, l'ampliació de la base social, la professionalització dels processos de gestió i producció, la incorporació en els seus continguts d'una mirada a la perspectiva de gènere, la responsabilitat envers el territori i el medi ambient o el compromís amb la diversitat, entre d'altres.

Podeu consultar-ne el contingut íntegre de l'informe:

Consell Nacional de la Cultura i de les Arts (CoNCA). (2020). [Informe anual sobre l'estat de la cultura i de les arts a Catalunya 2019](#) [2]. CoNCA. conca.gencat.cat [3]

Els gràfics i la informació procedeixen de les webs i canals de comunicació del CoNCA.

Categories: Informe estadístic

Categories: Informe d'anàlisi

Categories: Anuari

Etiquetes: informes CoNCA

Etiquetes: Catalunya

Etiquetes: polítiques públiques

- [4]

URL d'origen: <https://interaccio.diba.cat/news/2020/informe-estat-cultura-arts-2019>

Enllaços:

[1] <https://interaccio.diba.cat/members/interaccio>

[2] https://interaccio.diba.cat/sites/interaccio.diba.cat/files/conca_2019_cat_1.pdf

[3] <https://conca.gencat.cat/ca/publicacions/informe-anual-conca/>

[4] <https://interaccio.diba.cat/node/8414>